

חביתא ותנורא וחלתא – A barrel and an oven and a receptacle of reeds

OVERVIEW

ר' חייב for taught that if one makes a חביתא or a תנורא or a חלתא he is חייב for various מלאכות. There is a dispute between רש"י and תוספות whether בונה is one of them.

פירש רש"י¹ דמשום בונה לא מיחייב דאין בנין בכלים² -

רש"י explained that in all these three cases he is not liable for the מלאכה of בונה (building), for there is no מלאכה of 'building' by utensils (only if it is attached to the ground) -

תוספות disagrees

ואין נראה דדוקא במחזיר מטה ומנורה של חוליות אמרינן דאין בנין בכלים -

And it does not appear to be so; for it is only regarding putting back together a bed or candelabra made up of disassembled parts, where we say אין בנין בכלים -

אבל כשעושה לגמרי כל הכלי מיחייב משום בונה³ -

However when one makes an entire vessel completely, he is liable on account of בונה -

תוספות proves his point:

דאמרינן בריש הבונה (לקמן דף קב, ב) האי מאן דעייל שופתא בקופינא דמרא חייב משום בונה⁴ -

For ר' rules in the beginning of הבונה, 'פרק, this person who inserts a peg into the handle of a shovel⁵ is חייב משום בונה -

תוספות anticipates a difficulty:

וצריך עיון דלא ליקשי ממנפח בכלי זכוכית דסוף⁶ פרקין:

And contemplation is required so that there should be no difficulty from the case of blowing glass utensils mentioned at the end of our פרק, where ר"ל rules that

¹ בד"ה ואי.

² The marginal note refers us to קב, ב where רבא states אין בנין בכלים.

³ It will be necessary for תוספות to delete one of the מלאכות which רש"י counts (regarding חביתא ותנורא וחלתא) and insert בונה instead, in order to maintain the number of מלאכות mentioned in the גמרא for which he is חייב.

⁴ regarding מכה בפטיש here also mentions רש"י (משום בונה). חייב משום מכה בפטיש there maintains that he is חייב משום מכה בפטיש (but not חביתא). See 'Thinking it over'.

⁵ He is making sure that the handle does not slip out from the shovel blade. We see that there is בנין בכלים.

⁶ עה, ב. According to תוספות he should be חייב for בונה since he is making the entire כלי. See שפת אמת who answers that בנין is when different materials are joined together; however by the glass he is merely blowing up one material, the molten glass, therefore it is not considered בונה.

he is חייב for מכה בפטיש, but not for בונה.

SUMMARY

תוספות maintains there is בנין בכלים unless one is joining together the disassembled parts of a כלי. It is not clear why glassblowing is not considered בונה.

THINKING IT OVER

Why is the case of inserting a peg into a shovel (where he is חייב משום בונה),⁷ different from putting together the parts of a bed (where we say אין בנין בכלים)?

⁷ See (text by) footnote # 4.